Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

14. mai 2020 *

Eelotsusetaotlus – Keskkond – Jäätmed – Direktiiv 1999/31/EÜ – Olemasolevad prügilad – Prügila järelhooldusaeg – Pikendamine – Prügila kulud – Põhimõte „saastaja maksab“ – Direktiivi ajaline kohaldamisala

Kohtuasjas C-15/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus, Itaalia) 18. detsembri 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 10. jaanuaril 2019, menetluses

A.m.a. – Azienda Municipale Ambiente SpA

versus

Consorzio Laziale Rifiuti – Co.La.Ri.,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Arabadjiev (ettekandja), kohtunikud P. G. Xuereb ja T. von Danwitz,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik R. Schiano,

arvestades kirjalikku menetlust ja 27. novembri 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– A.m.a. – Azienda Municipale Ambiente SpA, esindajad: *avvocati* L. Opilio, G. Pellegrino ja P. Cavasola,

– Consorzio Laziale Rifiuti – Co.La.Ri., esindaja: *avvocato* F. Tedeschini,

– Euroopa Komisjon, esindajad: G. Gattinara ja F. Thiran,

olles 16. jaanuari 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 26. aprilli 1999. aasta direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta (EÜT 1999, L 182, lk 1; ELT eriväljaanne 18/04, lk 228) artikleid 10 ja 14.

2 Eelotsusetaotlus esitati kohtuvaidluse raames, mille pooled on A.m.a. – Azienda Municipale Ambiente SpA (edaspidi „A.M.A.“), kes vastutab Rooma (Itaalia) kohaliku omavalitsusüksuse tahkete olmejäätmete kogumise ja prügilasse ladestamise teenuse eest, ning Consorzio Laziale Rifiuti (edaspidi „Co.La.Ri.“), kes on Malagrotta (Lazio maakond, Itaalia) prügila käitaja, kusjuures vaidluse ese on kulude suurenemine seoses Co.La.Ri. kohustusega tagada selle prügila järelhooldus vähemalt 30 aasta jooksul esialgu ette nähtud kümne aasta asemel.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 1999/31 põhjendustes 25 ja 29 on märgitud:

„(25) prügilate suhtes, mis on suletud enne käesoleva direktiivi ülevõtmist, ei tuleks kohaldada prügila sulgemist käsitlevaid sätteid;

[…]

(29) tuleks võtta meetmeid, et tagada, et jäätmete prügilasse ladestamise eest nõutav hind katab kõik kulud, mis on seotud prügila rajamise ja kasutamisega, sealhulgas võimaluse korral finantstagatis või samaväärne tagatis, mille prügila käitaja peab esitama, ja prügila sulgemise, sealhulgas vajalike järelhooldustöödega seotud arvestuslikud kulud“.

4 Selle direktiivi artikli 1 „Üldine eesmärk“ lõikes 1 on sätestatud:

„[Nõukogu 15. juuli 1975. aasta d]irektiivi 75/442/EMÜ [jäätmete kohta (EÜT 1975, L 194, lk 39; ELT eriväljaanne 15/01, lk 23)], eelkõige selle artiklite 3 ja 4 nõuete täitmist silmas pidades on käesoleva direktiivi eesmärk jäätmeid ja prügilaid käsitlevate rangete tehniliste ja käitamist reguleerivate nõuete abil ette näha meetmed, menetlused ja juhised, et vältida või võimaluste piires vähendada kogu prügila elutsükli jooksul jäätmete ladestamisest tuleneda võivat negatiivset mõju prügilat ümbritsevale keskkonnale, eelkõige pinnavee, põhjavee, pinnase reostust ja õhu saastamist, ning maailma keskkonnale üldiselt, sealhulgas kasvuhooneefekt, ja ka kõiki neist mõjudest tulenevaid ohtusid inimeste tervisele.“

5 Selle direktiivi artikkel 2 „Mõisted“ on ette nähtud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

g) *prügila* – jäätmekäitluskoht, kus jäätmed ladestatakse maa peale või maa sisse (st maa alla), […]

[…]

l) *käitaja* – füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab prügila eest kooskõlas prügila asukoha liikmesriigi siseriiklike õigusaktidega; see isik võib prügila rajamise ajast kuni järelhoolduseni muutuda;

[…]

n) *valdaja* – jäätmetekitaja või füüsiline või juriidiline isik, kelle valduses on jäätmed;

[…]“.

6 Direktiivi 1999/31 artikli 3 lõike 1 kohaselt kohaldavad liikmesriigid seda direktiivi kõikide prügilate suhtes selle artikli 2 punkti g tähenduses.

7 Selle direktiivi artiklis 10 „Prügila kulud“ on sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad meetmeid, millega tagatakse, et prügila rajamise ja kasutamisega seotud kulud, sealhulgas võimaluse korral artikli 8 punkti a alapunktis iv nimetatud finantstagatise või sellega võrdväärse tagatisega seotud kulud, ning prügila sulgemise ja järelhooldusega seotud hinnangulised kulud kaetakse vähemalt 30 aasta jooksul hinnaga, mille võtab prügila käitaja igat liiki prügi ladestamise eest sellesse prügilasse. Nõuete kohaselt, mis on esitatud nõukogu 7. juuni 1990. aasta direktiivis 90/313/EMÜ, mis käsitleb vaba juurdepääsu keskkonnateabele [(EÜT 1990, L 158, lk 56; ELT eriväljaanne 15/01, lk 402)], tagavad liikmesriigid igasuguse kuludega seotud teabe kogumise ja kasutamise läbipaistvuse.“

8 Direktiivi 1999/31 artikli 13 „Sulgemine ja järelhooldus“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad meetmeid, millega tagatakse, et vajaduse korral loa kohaselt:

[…]

c) kui prügila on lõplikult suletud, vastutab käitaja selle korrashoiu, seire ja kontrolli eest järelhoolduse ajal nii kaua, kui pädev asutus seda nõuab, võttes arvesse ajavahemikku, mille jooksul prügila võib põhjustada ohtu.

   Käitaja teatab pädevale asutusele kõikidest negatiivsetest keskkonnamõjudest, mis on kontrolli käigus avastatud ja täidab pädeva asutuse otsust võetavate parandusmeetmete laadi ja aja kohta;

d) nii kaua kui pädev asutus leiab, et prügila tõenäoliselt ohustab keskkonda ja ilma et see piiraks ühenduse või siseriiklike õigusaktide kohaldamist seoses jäätmete valdaja vastutusega, vastutab prügila käitaja prügilas tekkiva prügilagaasi ja nõrgvee seire ja analüüsimise ning põhjaveerežiimi eest prügila läheduses III lisa kohaselt.“

9 Direktiivi artikli 14 „Olemasolevad prügilad“ kohaselt:

„Liikmesriigid võtavad meetmeid, millega tagatakse, et prügilad, millele on antud luba või mis tegutsevad käesoleva direktiivi ülevõtmise ajal, ei või tegutsemist jätkata, kui allpool esitatud meetmed ei ole võimalikult kiiresti ja hiljemalt kaheksa aasta möödumisel artikli 18 lõikega 1 ettenähtud kuupäevast rakendatud:

a) ühe aasta jooksul pärast artikli 18 lõikes 1 sätestatud kuupäeva prügila käitaja koostab ja esitab pädevatele asutustele kinnitamiseks prügila vastavusse viimise kava, milles on artiklis 8 loetletud andmed, ja kõik parandusmeetmed, mida käitaja peab vajalikuks, et täita käesoleva direktiivi nõudeid, välja arvatud I lisa punkti 1 nõuded;

b) prügila vastavusse viimise kava esitamise järel teevad pädevad asutused lõpliku otsuse, kas käitamist võib nimetatud kava ja käesoleva direktiivi alusel jätkata. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et artikli 7 punkti g ja artikli 13 kohaselt sulgeda nii kiiresti kui võimalik prügilad, millele ei ole antud artikli 8 kohaselt luba tegevust jätkata;

c) heakskiidetud prügila vastavusse viimise kava alusel kinnitavad pädevad asutused vajalikud tööd ja kehtestavad kava täitmiseks vajaliku üleminekuaja. Kõik olemasolevad prügilad peavad vastama käesoleva direktiivi nõuetele, välja arvatud I lisa punkti 1 nõuded, kaheksa aasta jooksul pärast artikli 18 lõikega 1 ettenähtud kuupäeva;

[…]“.

10 Selle direktiivi artiklis 18 on ette nähtud, et liikmesriigid jõustavad direktiivi täitmiseks vajalikud normid hiljemalt kahe aasta möödumisel direktiivi jõustumisest ja teavitavad sellest viivitamata Euroopa Komisjoni. Direktiiv jõustus artiklis 19 sätestatu kohaselt 16. juulil 1999.

Itaalia õigus

11 Direktiiv 1999/31 võeti Itaalia õigusesse üle 13. jaanuari 2003. aasta seadusandliku dekreediga nr 36 – Direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta rakendamine (decreto legislativo n. 36 – Attuazione della direttiva 1999/31/CE relativa alle discariche di rifiuti; *GURI* nr 59 regulaarne lisa, 12.3.2003). Põhikohtuasja suhtes kohaldatavas redaktsioonis dekreedi (edaspidi „seadusandlik dekreet nr 36/2003“) artiklitega 15 ja 17 võeti riigisisesesse õigusesse üle vastavalt direktiivi 1999/31 artiklid 10 ja 14.

12 Seadusandliku dekreedi nr 36/2003 artiklis 15 on sätestatud:

Jäätmete prügilasse ladestamise tasu peab katma prügila rajamise ja kasutamise kulud, finantstagatise andmisega seotud kulud ja prügila sulgemise hinnangulised kulud ning järelhoolduse kulud artikli 10 lõike 1 punktis i nimetatud ajavahemikul.“

13 Selle dekreedi artikli 10 lõige 1 tunnistati kehtetuks 18. veebruari 2005. aasta seadusandliku dekreediga nr 59 – Direktiivi 96/61/EÜ saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta täieulatuslik rakendamine (decreto legislativo n. 59 – Attuazione integrale della direttiva 96/61/CE relativa alla prevenzione e riduzione integrate dell’inquinamento; *GURI* nr 93 regulaarne lisa, 22.4.2005).

14 Seadusandliku dekreedi nr 36/2003 artikli 17 lõikes 1 on sätestatud:

„Prügilad, millele on käesoleva dekreedi jõustumise hetkel juba väljastatud luba, võivad jätkata lubatud jäätmete vastuvõtmist 31. detsembrini 2006 […]“.

15 Selle seadusandliku dekreedi artikli 17 lõikes 3 on nähtud ette olemasolevate prügilate uutele nõuetele kohandamise tähtaja järgmises sõnastuses:

„Kuue kuu jooksul alates käesoleva dekreedi jõustumisest esitab lõikes 1 nimetatud loa omanik või tema volitusel prügila käitaja pädevale asutusele prügila käesolevas dekreedis sätestatud eeskirjadega kooskõlla viimise kava, mis hõlmab ka artiklis 14 nimetatud finantstagatisi.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

16 Rooma (Itaalia) kohalikule omavalitsusüksusele kuuluv äriühing A.M.A. on selle kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil olmejäätmete kogumis-, vedamis-, töötlemis-, ringlussevõtu ja kõrvaldamistegevuse kontsessionäär.

17 Ta andis tahkete olmejäätmete kõrvaldamise – Malagrotta prügilasse ladestamise teel – 26. jaanuari 1996. aasta lepinguga Co.La.Ri-le kuni 31. detsembrini 2005. Selle lepingu kohaselt on A.M.A. „valdaja“ direktiivi 1999/31 artikli 2 punkti n tähenduses, samas kui Co.La.Ri. on „käitaja“ selle direktiivi artikli 2 punkti l tähenduses. Kõik Rooma kohaliku omavalitsusüksuse jäätmed ladestati Malagrotta prügilasse kuni selle sulgemiseni.

18 Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust nähtub, et direktiivi 1999/31 artikli 10 alusel pikendati Malagrotta prügila järelhooldusaega 30 aastale lepingus algul ette nähtud kümne aasta asemel.

19 Vahekohtuotsusega mõisteti A.M.A-lt Co.La.Ri. kasuks välja 76 391 533,29 eurot nende kulude hüvitamiseks, mis kaasnesid viimase kohustusega tagada prügila hooldus vähemalt 30 aasta vältel. A.M.A. kaebas selle otsuse peale edasi Corte d'appello di Romale (Rooma apellatsioonikohus, Itaalia). See kohus jättis kõnealuse otsuse muutmata, sest leidis, et direktiivi 1999/31 sätted on kohaldatavad kõikide prügilate suhtes, mida seadusandliku dekreedi nr 36/2003 jõustumise hetkel käitati. A.M.A. esitas Corte d'appello di Roma (Rooma apellatsioonikohus) otsuse peale kassatsioonkaebuse.

20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus väljendab oma kahtlusi seoses küsimusega, kas liidu õigusega on kooskõlas järeldused, mis Corte d'appello di Roma (Rooma apellatsioonikohus) tegi direktiivi 1999/31 selliste sätete nagu järelhoolduskulusid käsitlevad sätted kohaldamise kohta niisuguse olemasoleva prügila suhtes nagu Malagrotta prügila. A.M.A. on seisukohal, et seadusandlikus dekreedis nr 36/2003 nähakse olemasolevate prügilate puhul ette vaid üleminekuaeg – seda tõenäoliselt prügilate kooskõlla viimiseks –, kuid seal ei ole juttu nende prügilate võimaliku järelhooldusega seotud finantskoormusest.

21 Kõnealusel kohtul on sellega seoses kahtlus, kas kooskõlaline on valdaja selline kohustus kanda prügila järelhoolduskulud, mis on vastuolus valdaja ja käitaja vahelise lepinguga, mille kohaselt hooldamine pidi kestma kümme ning mitte 30 aastat, ja mis hõlmab enne seadusandliku dekreedi nr 36/2003 jõustumist ladestatud jäätmetega seotud kulusid.

22 Neil asjaoludel otsustas Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus, Itaalia) menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas apellatsioonikohtu tõlgendus, kes kavatses tagasiulatuvalt kohaldada seadusandliku dekreedi nr 36/2003 artikleid 15 ja 17, millega võetakse riigisisesesse õigusse üle direktiivi 1999/31 artiklid 10 ja 14, millest tulenevalt hakkavad vastavad kohustused tingimusteta kehtima olemasolevate prügilate suhtes, millel on juba käitamisluba, seda eelkõige selles osas, milles need näevad ette järelhoolduse pikendamise kümnelt aastalt 30-le, on kooskõlas [direktiivi 1999/31] artiklitega 10 ja 14?

2. Eelkõige, kas apellatsioonikohtu tõlgendus, kes kavatses kohaldada seadusandliku dekreedi nr 36/2003 artikleid 15 ja 17 olemasolevatele prügilatele, millel on juba käitamisluba, samas kui artikkel 17 näeb vastavate kohustuste rakendamisel muu hulgas ka kõnealuste prügilate osas ette üleminekuaja ega näe ette ühtegi meedet „valdajale“ pikendamisest johtuvate finantstagajärgede piiramiseks, on kooskõlas direktiivi 1999/31 artiklitega 10 ja 14, arvestades nende sätete normatiivset sisu, mille kohaselt tuleb liikmesriikidel vastavalt võtta „meetmeid, millega tagatakse, et prügila rajamise ja kasutamisega seotud kulud, sealhulgas võimaluse korral artikli 8 punkti a alapunktis iv nimetatud finantstagatise või sellega võrdväärse tagatisega seotud kulud, ning prügila sulgemise ja järelhooldusega seotud hinnangulised kulud kaetakse vähemalt 30 aasta jooksul hinnaga, mille võtab prügila käitaja igat liiki prügi ladestamise eest sellesse prügilasse“, ja „meetmeid, millega tagatakse, et prügilad, millele on antud luba või mis tegutsevad käesoleva direktiivi ülevõtmise ajal, [võivad] tegutsemist jätkata“?

3. Kas direktiivi 1999/31 artiklitega 10 ja 14 on kooskõlas apellatsioonikohtu tõlgendus, kes kavatses kohaldada seadusandliku dekreedi nr 36/2003 artikleid 15 ja 17 olemasolevatele prügilatele, millel on juba käitamisluba, ka seoses finantskoormusega, mis tuleneb vastavatest kohustustest ja eelkõige

järelhoolduse pikendamisest kümnelt aastalt 30-le, jättes selle koormuse „valdaja“ kanda ja kiites sel viisil heaks jäätmete kõrvaldamist käsitlevates lepingutes ette nähtud tasude muutmise tema kahjuks?

4. Viimaks, kas direktiivi 1999/31 artiklitega 10 ja 14 on kooskõlas apellatsioonikohtu tõlgendus, kes kavatses seadusandliku dekreedi nr 36/2003 artikleid 15 ja 17 kohaldada olemasolevatele prügilatele, millel on juba käitamisluba, ka seoses finantskoormusega, mis tuleneb vastavatest kohustustest ja eelkõige järelhoolduse pikendamisest kümnelt aastalt 30-le, leides, et selle finantskoormuse kindlaksmääramisel ei tule arvesse võtta mitte üksnes pärast rakendussätete jõustumist üle antavaid, vaid ka juba varem üle antud jäätmeid?“

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

23 Co.La.Ri. väidab, et eelotsusetaotlus ei ole vastuvõetav.

24 Ta leiab, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused ei ole põhikohtuasja lahendamise seisukohast asjakohased ning need lahendati kassatsioonkaebuse väidete vastuvõetamatuse tuvastamisega. Co.La.Ri. on nimelt seisukohal, et Corte d’appello di Romas (Rooma apellatsioonikohus) ei vaidlustatud sisuliselt tema kohustust kanda Malagrotta järelhoolduse kulud, mistõttu selle kohustuse olemasolu on tuvastatud jõustunud kohtuotsusega.

25 Co.La.Ri. väidab lisaks, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole esitanud õiguslikke väiteid, mis põhjendaksid Euroopa Kohtusse pöördumist, ning ta leiab, et põhikohtuasja lahendamise seisukohast ei ole põhikohtuasjas kõne all olevate sätete tõlgendamise osas tõelisi lahknevusi.

26 Sellega seoses tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt näeb ELTL artikkel 267 ette vahetu koostöö menetluse Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahel. Selles menetluses, mis põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel, on igasugune kohtuasja faktiliste asjaolude hindamine liikmesriigi kohtu pädevuses, kellel tuleb kohtuasja eripära arvestades hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust, samas kui Euroopa Kohus on pädev otsustama üksnes liidu õigusnormide tõlgenduse või kehtivuse üle, lähtudes talle liikmesriigi kohtu poolt esitatud faktilistest asjaoludest (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 15 ning seal viidatud kohtupraktika).

27 Sellest järeldub, et eeldatakse, et liikmesriigi kohtute esitatud küsimused on asjakohased, ning Euroopa Kohus võib keelduda nendele küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmselge, et taotletaval tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda nendele küsimustele tarvilik vastus (vt selle kohta 10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 27 ning seal viidatud kohtupraktika).

28 Käesoleval juhul seletab Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus) oma eelotsusetaotluses, miks ta otsustas paluda Euroopa Kohtul tõlgendada direktiivi 1999/31 artikleid 10 ja 14 ning selgitada selles direktiivis sätestatud nõudeid.

29 Eelkõige soovib ta prügila sulgemise ja järelhoolduse kulusid käsitleva kohtuvaidluse raames Euroopa Kohtult selgitusi selle kohta, milline on nendest sätetest liikmesriigile, prügila käitajale ja jäätmete valdajale võimalikult tulenevate kohustuste sisu ja ulatus, ning samuti soovib ta teada, kas ülevõtmismeetmed on kooskõlas direktiivi 1999/31 viidatud sätetega; sellest tuleneb, et käesoleval kohtuotsusel on põhikohtuasja lahendusele konkreetsed tagajärjed.

30 Seetõttu on eelotsusetaotlus vastuvõetav ning järelikult tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele vastata.

Eelotsuse küsimuste analüüs

31 Oma küsimustega, mida on sobilik analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 1999/31 artikleid 10 ja 14 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisese õigusnormi selline tõlgendus, mille kohaselt tuleb selle direktiivi riigisisesesse õigusesse ülevõtmise kuupäeval käitatava prügila suhtes kohaldada direktiivist tulenevaid kohustusi ja eeskätt tuleb pikendada prügila järelhooldusaega, ilma et seejuures oleks vaja teha vahet jäätmete ladestamise kuupäeva alusel ega näha ette meedet, mis piiraks sellise pikendamise finantstagajärgi jäätmete valdajale.

32 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et direktiivi 1999/31 üldine eesmärk on selle artikli 1 kohaselt näha jäätmeid ja prügilaid käsitlevate rangete tehniliste ja käitamist reguleerivate nõuete abil ette meetmed, menetlused ja juhised, et vältida või võimaluste piires vähendada kogu prügila elutsükli jooksul negatiivset mõju prügilat ümbritsevale keskkonnale, eelkõige pinnavee, põhjavee, pinnase reostust ja õhu saastamist, ning maailma keskkonnale üldiselt, sealhulgas kasvuhooneefekt, ja ka kõiki neist mõjudest tulenevaid ohtusid inimeste tervisele.

33 Selle direktiivi artikli 3 lõige 1 näeb ette, et seda kohaldatakse kõigi prügilate suhtes; mõiste „prügila“ on direktiivi artikli 2 punktis g määratletud kui jäätmekäitluskoht, kus jäätmed ladestatakse maa peale või maa sisse.

34 Direktiivi 1999/31 põhjendusest 25 tuleneb lisaks, et prügilate suhtes, mis on suletud enne direktiivi ülevõtmist, ei kohaldata direktiivi prügila sulgemist käsitlevaid sätteid. Lisaks tuleneb selle direktiivi artikli 18 lõike 1 tõlgendamisest koostoimes artikliga 19, et liikmesriigid jõustavad direktiivi täitmiseks vajalikud riigisisesed normid hiljemalt kahe aasta möödumisel 16. juulist 1999.

35 Sellest tuleneb, et üksnes prügilate suhtes, mis olid direktiivi 1999/31 riigisisesesse õigusesse ülevõtmise kuupäeval või hiljemalt 16. juulil 2001 juba suletud, ei kohaldata sellest direktiivist tulenevaid kohustusi, mis on sulgemisega seotud. Nii ei ole see Malagrotta prügila puhul, mida sel kuupäeval käitati, nagu põhikohtuasja pooled ka möönavad.

36 Sellega seoses tuleb täpsustada, et direktiivi artikli 14 alusel pidid liikmesriigid võtma meetmed, et prügilad, millele on sel kuupäeval antud luba või mida käitatakse, ei saaks tegutsemist jätkata, kui selles artiklis nimetatud meetmed ei ole võimalikult kiiresti ja hiljemalt 16. juulil 2009 rakendatud (25. veebruari 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hispaania, C-454/14, ei avaldata, EU:C:2016:117, punkt 35).

37 Euroopa Kohtu praktikast nähtub, et selle artikliga kehtestatakse erandlik üleminekukord, et viia sellised prügilad kooskõlla uute keskkonnanõuetega (vt selle kohta 9. aprilli 2014. aasta kohtuotsus Ville d'Ottignies-Louvain-la-Neuve jt, C-225/13, EU:C:2014:245, punktid 33 ja 34, ning 25. veebruari 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hispaania, C-454/14, ei avaldata, EU:C:2016:117, punkt 36).

38 Lisaks sellele nõuab direktiivi 1999/31 artikli 14 punkt b ühelt poolt, et pädev riigisisene asutus teeks lõpliku otsuse, kas käitamist võib prügila vastavusse viimise kava ja direktiivi alusel jätkata, ja teiselt poolt, et liikmesriigid võtaksid vajalikud meetmed, et sulgeda võimalikult kiiresti prügilad, millele ei ole antud luba tegevust jätkata (25. veebruari 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Hispaania, C-454/14, ei avaldata, EU:C:2016:117, punkt 37).

39 Selle direktiivi artikli 14 punkt c näeb sisuliselt ette, et heakskiidetud prügila vastavusse viimise kava alusel kinnitab pädev asutus vajalikud tööd ja kehtestab kava täitmiseks vajalikku üleminekuaja; seejuures on täpsustatud, et kõik olemasolevad prügilad peavad enne 16. juulit 2009 vastama direktiivi nõuetele, välja arvatud I lisa punkti 1 nõuded (25. veebruari 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, C-454/14, ei avaldata, EU:C:2016:117, punkt 38).

40 Tuleb sedastada, et direktiivi 1999/31 artiklit 14 ei saa tõlgendada nii, et sellega välistatakse olemasolevate prügilate suhtes direktiivi muude sätete kohaldamine.

41 Seoses konkreetselt direktiivi 1999/31 riigisisesesse õigusesse ülevõtmise kuupäeval luba omavate või käitatavate prügilatega, mis hiljem suletakse – nagu Malagrotta prügila –, tuleb asuda seisukohale, et need peavad vastama direktiivi sulgemist ja järelhooldust käsitleva artikli 13 nõuetele.

42 Direktiivi 1999/31 artikli 13 punktis c ette nähtud prügila järelhoolduse kohustused kuuluvad kohaldamisele hiljemalt üleminekuaja möödumisel. Käitaja peab sellest hetkest alates tagama pärast prügila sulgemist selle korrashoiu, seire ja kontrolli nii kaua, kui pädev asutus seda nõuab, võttes arvesse ajavahemikku, mille jooksul prügila võib põhjustada ohtu.

43 Seda sätet tuleb tõlgendada direktiivi artiklit 10 silmas pidades, mis näeb eeskätt ette, et liikmesriigid võtavad meetmed, et prügila sulgemise ja järelhooldusega seotud hinnangulised kulud kaetakse vähemalt 30 aasta jooksul tasuga, mida saab prügila käitaja igat liiki prügi ladestamise eest sellesse prügilasse.

44 Euroopa Kohus on juba otsustanud, et sel artiklil, millega liikmesriikidele pannakse üheselt mõistetavalt konkreetne tulemuse saavutamise kohustus ja milles sätestatud eeskirja kohaldamisele ei ole seatud ühtegi tingimust, on vahetu õigusmõju. Nimelt nõuab see säte, et liikmesriigid võtaksid meetmed, tagamaks, et jäätmete prügilasse ladestamise teel kõrvaldamise eest nõutav hind määrataks kindlaks nii, et see katab kõik prügila rajamise ja käitamise kulud. Euroopa Kohus on täpsustanud, et see säte ei kohusta liikmesriike kasutama ühtegi konkreetset meetodit prügila kulude rahastamiseks (24. mai 2012. aasta kohtuotsus Amia, C-97/11, EU:C:2012:306, punktid 34 ja 35).

45 Sellest tuleneb esiteks, et direktiivi 1999/31 artiklite 10, 13 ja 14 kohaselt peab sellise prügila käitaja, mida direktiivi riigisisesesse õigusesse ülevõtmise kuupäeval käitatakse, olema kohustatud tagama vähemalt 30 aasta vältel prügila järelhoolduse.

46 Käesoleva juhul tuleneb Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest, et Co.La.Ri. kohustus hallata Malagrotta prügilat tuleneb kõige hiljutisemalt direktiivi 1999/31 artikli 14 ning seadusandliku dekreedi nr 36/2003 artikli 17 sätete alusel vastu võetud prügila vastavusse viimise kavast, mille pädev asutus heaks kiitis. Selle kava alusel kehtivad Co.La.Ri. suhtes Malagrotta prügila kõik järelhoolduse kohustused direktiiviga kehtestatud miinimumtähtaja jooksul, mis on 30 aastat, esialgu ette nähtud kümne aasta asemel.

47 Teiseks tasub seoses küsimusega, kas nende kohustuste kohaldamisel tuleb jäätmete prügilasse saabumise kuupäeva alusel vahet teha, märkida, et direktiiv 1999/31 ei näe ette, et neid kohustusi tuleks kohaldada erinevalt vastavalt sellele, kas jäätmed võeti vastu ja ladestati enne või pärast direktiivi riigisisesesse õigusesse ülevõtmise tähtaja möödumist, ega vastavalt sellele, kuhu need jäätmed prügilas konkreetselt ladestati. Nagu nähtub selle direktiivi artikli 10 sõnastusest, kehtib vähemalt 30-aastane prügila järelhoolduse kohustus üldiselt igat liiki jäätmete ladestamise puhul asjaomasesse prügilasse.

48 Järelikult ei saa direktiivi 1999/31 eesmärki silmas pidades lubada, et prügila järelhoolduse kohustus kehtib ühelt poolt kümme aastat jäätmete puhul, mis ladestati prügilasse enne riigisisesesse õigusesse ülevõtmise tähtaja möödumist, ja teiselt poolt 30 aastat jäätmete puhul, mis ladestati sinna pärast selle tähtaja möödumist.

49 Seega tuleb asuda seisukohale, et sellist vähemalt 30 aastast prügila järelhoolduse kohustust, nagu on ette nähtud direktiivi 1999/31 artiklis 10, kohaldatakse olenemata kuupäevast, mil jäätmed prügilasse ladestati. Seega kehtib see kohustus põhimõtteliselt kogu asjaomase prügila suhtes.

50 Kolmandaks tuleb prügila järelhooldusaja määramisest või pikendamisest 30 aastale tulenevate finantstagajärgede kohta märkida, et direktiivi 1999/31 artikkel 10 nõuab – ja see nähtub ka direktiivi põhjendusest 29 –, et liikmesriigid võtaksid meetmed, tagamaks, et jäätmete prügilasse ladestamise teel kõrvaldamise eest nõutav hind määrataks kindlaks nii, et see katab kõik prügila rajamise ja käitamise kulud (25. veebruari 2010. aasta kohtuotsus Pontina Ambiente, C-172/08, EU:C:2010:87, punkt 35, ja 24. mai 2012. aasta kohtuotsus Amia, C-97/11, EU:C:2012:306, punkt 34). Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 56, hõlmavad need kulud prügila sulgemise ja vähemalt 30 aasta jooksul järelhooldusega seotud hinnangulisi kulusid.

51 See nõue väljendab põhimõtet „saastaja maksab“, mille kohaselt – nagu Euroopa Kohus on juba sedastanud direktiivi 75/442 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiivi 2006/12/EÜ jäätmete kohta (ELT 2006, L 114, lk 9) raames – peavad jäätmete kõrvaldamise kulud kandma nende valdajad. Selle põhimõtte kohaldamine on hõlmatud direktiivi 1999/31 eesmärgiga, milleks on direktiivi artikli 1 lõike 1 kohaselt täita nõudeid, mis on sätestatud direktiivis 75/442 ja eelkõige selle artiklis 3, mis kohustab muu hulgas liikmesriike võtma sobivad meetmed, et edendada jäätmete tekkimise vältimist või vähendamist (25. veebruari 2010. aasta kohtuotsus Pontina Ambiente, C-172/08, EU:C:2010:87, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

52 Euroopa Kohus on pealegi juba otsustanud, et kuivõrd liidu õiguse praeguse seisu juures puuduvad ELTL artikli 192 alusel vastu võetud õigusnormid, mis kohustaksid liikmesriike kasutama üht konkreetset meetodit prügilate rajamise ja käitamise kulude rahastamiseks, siis võib sellise rahastamise liikmesriigi vabal valikul tagada ühtemoodi nii maksu või lõivu abil kui ka mis tahes muul moel (vt analoogia alusel 16. juuli 2009. aasta kohtuotsus Futura Immobiliare jt, C-254/08, EU:C:2009:479, punkt 48, ning 25. veebruari 2010. aasta kohtuotsus Pontina Ambiente, C-172/08, EU:C:2010:87, punkt 33).

53 Niisiis, olenemata sellest, millised on prügilaid reguleerivad riigisisesed õigusnormid, peavad need tagama, et jäätmete valdajad, kes jäätmeid nende kõrvaldamiseks ladestavad, kannavad tõepoolest kõik prügila käitamiskulud. Kui see koormus panna käitaja õlgadele, tähendaks see nimelt seda, et tema kanda jäetakse selliste jäätmete kõrvaldamise kulud, mida ta ei ole tekitanud, vaid mille kõrvaldamise ta lihtsalt teenuseosutajana tagab (vt selle kohta 25. veebruari 2010. aasta kohtuotsus Pontina Ambiente, C-172/08, EU:C:2010:87, punktid 37 ja 38).

54 Selline tõlgendus on kooskõlas kohustusega vältida või võimaluste piires vähendada võimalikku negatiivset mõju keskkonnale, nagu see tuleneb põhimõttest „saastaja maksab“. Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 62, on vaatamata sellele, et direktiivis 1999/31 ei ole seda põhimõtet artikli 10 kontekstis konkreetselt nimetatud, ELTL artikli 191 lõike 2 alusel selle näol siiski tegemist liidu keskkonnaõiguse aluspõhimõttega, mida tuleb seega tõlgendamisel tingimata arvestada.

55 Sellest tuleneb, et ehkki asjaomane liikmesriik peab olema direktiivi 1999/31 artikli 10 alusel võtnud meetmed, tagamaks, et prügilasse ladestatud jäätmete kõrvaldamise eest nõutav hind määrataks kindlaks nii, et see katab eelkõige kõik prügila sulgemise ning järelhoolduse kulud – kas see on nii, peab välja selgitama eelotsusetaotluse esitanud kohus –, ei saa seda artiklit siiski tõlgendada nii, et see kohustab liikmesriiki võtma meetmed, mis piiraks asjaomase prügila järelhooldusaja võimaliku pikendamise finantstagajärgi jäätmete valdajale.

56 Seoses argumendiga, mille kohaselt on rikutud õiguskindluse ja õigusaktide tagasiulatuva jõu puudumise põhimõtteid, sest prügilate hooldusaega on pikendatud, võtmata arvesse jäätmete ladestamise kuupäeva ja piiramata finantstagajärgi jäätmete valdajale, tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb tõepoolest, et liidu materiaalõiguse sätteid tuleb õiguskindluse ja

õiguspärase ootuse kaitse põhimõtetest kinnipidamise tagamiseks tõlgendada nii, et need reguleerivad enne nende jõustumist väljakujunenud olukordi vaid niivõrd, kuivõrd nende sõnastusest, eesmärgist või ülesehitusest nähtub ilmselgelt, et see nii peab olema (14. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Textilis, C-21/18, EU:C:2019:199, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).

57 Tuleb siiski juhtida tähelepanu sellele, et uus õigusnorm on kohaldatav alates selle õigusakti jõustumisest, milles norm sisaldub, ja ehkki seda ei kohaldata enne sellist jõustumist tekkinud ja lõplikult väljakujunenud õiguslikele olukordadele, on see kohe kohaldatav varem kehtinud õigusnormide kohaldamisajal tekkinud olukorra tulevikus avalduvate tagajärgede suhtes ja ka uute õiguslike olukordade suhtes. Teisiti on see üksnes siis, kui uue õigusnormiga kaasnevad erisätted, mis määravad konkreetselt kindlaks selle ajalise kohaldamise tingimused, kui õigusaktide tagasiulatuva jõu puudumise põhimõttest ei tulene teisiti (vt selle kohta 26. märtsi 2015. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Moravia Gas Storage, C-596/13 P, EU:C:2015:203, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

58 Ent nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 34 ja 35, ei reguleeri direktiivi 1999/31 artiklis 10 ette nähtud nõue, et prügila järelhooldusaeg peab olema vähemalt 30 aastat, enne selle direktiivi riigisisesesse õigusesse ülevõtmist suletud prügilaid. Seega ei reguleeri see enne kõnealust kuupäeva tekkinud ja lõplikult väljakujunenud õiguslikke olukordi ning sel puudub järelikult tagasiulatuv mõju. Seevastu on selle nõude näol nii prügila käitaja kui ka sellesse prügilasse ladestatud jäätmete valdaja seisukohast tegemist juhuga, mil uut õigusnormi kohaldatakse varem kehtinud õigusnormi kohaldamisajal tekkinud olukorra tulevikus avalduvate tagajärgede suhtes.

59 Käesoleval juhul käitati Malagrotta prügilat selle direktiivi riigisisesesse õigusesse ülevõtmise kuupäeval ning see suleti siis, kui direktiiv oli juba kohaldatav.

60 Tuleb lisada, et prügila järelhoolduse hinnangulised kulud direktiivi 1999/31 artikli 10 tähenduses peavad olema tõepoolest seotud mõjuga, mida prügilasse ladestatud jäätmed võivad avaldada keskkonnale. Sellega seoses tuleb hinnata kõiki asjasse puutuvaid elemente, mis on seotud prügilasse ladestatud jäätmete koguse ja laadiga ning mis võivad ilmneda järelhooldusaja vältel.

61 Prügila järelhoolduskulude kindlaksmääramiseks – tasemel, mis võimaldab täita tõhusalt ja proportsionaalselt direktiivi 1999/31 artikli 1 lõikes 1 nimetatud eesmärki, mis seisneb prügilast keskkonnale johtuva ohu piiramises – tuleb sellise hindamise raames arvesse võtta ka valdaja poolt juba kantud kulusid ning käitaja poolt tulevikus osutatavate teenuste hinnangulisi kulusid.

62 Käesoleval juhul tuleb summa, mida Co.La.Ri-l on õigus nõuda A.M.A-lt, kindlaks määrata punktides 60 ja 61 nimetatud elemente arvesse võttes, mis on direktiivi 1999/31 artikli 14 lõike 1 punkti a kohaselt ära toodud pädevale asutusele esitatud prügila vastavusse viimise kavas. See summa tuleb lisaks kindlaks määrata nii, et see katab vaid selle prügila järelhooldusaja 20 aasta võrra pikendamise korral hoolduskulude suurenemise; kas see nii on, peab välja selgitama eelotsusetaotluse esitanud kohus.

63 Esitatud kaalutlustega arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 1999/31 artikleid 10 ja 14 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisese õigusnormi selline tõlgendus, mille kohaselt tuleb selle direktiivi riigisisesesse õigusesse ülevõtmise kuupäeval käitatava prügila suhtes kohaldada direktiivist tulenevaid kohustusi ja eeskätt tuleb pikendada prügila järelhooldusaega, ilma et seejuures oleks vaja teha vahet jäätmete ladestamise kuupäeva alusel ega näha ette meedet, mis piiraks sellise pikendamise finantstagajärgi jäätmete valdajale.

Kohtukulud

64 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Nõukogu 26. aprilli 1999. aasta direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta artikleid 10 ja 14 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisese õigusnormi selline tõlgendus, mille kohaselt tuleb selle direktiivi riigisisesesse õigusesse ülevõtmise kuupäeval käitatava prügila suhtes kohaldada direktiivist tulenevaid kohustusi ja eeskätt tuleb pikendada prügila järelhooldusaega, ilma et seejuures oleks vaja teha vahet jäätmete ladestamise kuupäeva alusel ega näha ette meedet, mis piiraks sellise pikendamise finantstagajärgi jäätmete valdajale.

Allkirjad